

Årsregnskap 2017

Sarpsborg kommune

Innhold

Regnskapsskjema 1A – Driftsregnskapet.....	5
Regnskapsskjema 1B – Fordeling til drift.....	6
Regnskapsskjema 2A – Investeringsregnskapet.....	8
Regnskapsskjema 2B – Investering.....	9
Hovedoversikt – Balanseregnskapet	13
Økonomisk oversikt – driftsregnskapet.....	14
Økonomisk oversikt – investeringsregnskapet.....	15
Note 1 – Endring i arbeidskapital	16
Note 2 – Pensjonsforpliktelser	17
Note 3 - Kommunens garantiforpliktelser.....	20
Note 4 – Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m.....	20
Note 5.1 – Aksjer og andeler	21
Note 5.2 - Endringer aksjer og andeler.....	22
Note 6.1 Avsetninger og bruk av avsetninger	22
Note 6.2 Avsetning til og bruk av fond.....	23
Note 7 – Kapitalkonto.....	25
Øvrige noter i henhold til god kommunal regnskapsskikk (KRS 6).....	26
Note 8 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler.....	26
Note 9 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.....	28
Note 10 (KRS) – Vesentlige poster.....	30
Note 11 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner	30
Note 12 (KRS) – Anleggsmidler	31
Note 13 (KRS) – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler	32
Note 14 (KRS) Del 1 - Gjeldsforpliktelser - Investeringslån.....	32
Note 14 (KRS) Del 2 – Gjeldsforpliktelser – Formidlingslån.....	33
Note 14 (KRS) Del 3 – Gjeldsforpliktelser – Rentebytteavtaler	33
Note 14 (KRS) Del 4 – Beregning av minste tillatte avdrag	34
Note 15 (KRS) – Rentesikring.....	34
Note 16 (KRS) – Vesentlige forpliktelser.....	36
Note 17 (KRS) – Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester	37
Note 18 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor	37
Note 19 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt	38
Note 20 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser	39

Note 21 – Større investeringsprosjekter over 10 mill. kr	40
Note 22 – Skatt	41

Regnskapsskjema 1A – Driftsregnskapet

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Skatt på inntekt og formue	-1 282 142 053	-1 287 600 000	-1 217 600 000	-1 246 489 181
Ordinært rammetilskudd	-1 595 990 375	-1 551 100 000	-1 622 600 000	-1 512 256 121
Skatt på eiendom	-188 437 863	-188 500 000	-188 500 000	-188 311 402
Andre generelle statsstilskudd	-95 772 104	-92 600 000	-90 600 000	-96 669 560
Andre direkte eller indirekte skatter	-8 491 678	0	0	-8 469 502
Sum frie disponible inntekter	-3 170 834 073	-3 119 800 000	-3 119 300 000	-3 052 195 766
Renteinntekter og utbytte	-34 519 220	-41 700 000	-31 500 000	-45 152 654
Gevinst finansielle instrumenter	-6 068 520	0	0	-8 905 373
Renteutg., provisjoner, andre finansutg.	135 088 923	135 100 000	136 600 000	139 632 128
Tap finansielle instrumenter		0	0	2 050 625
Avdrag på lån	156 445 735	156 311 000	156 911 000	157 474 836
Netto finansinntekter/-utgifter	250 946 918	249 711 000	262 011 000	245 099 562
Til ubundne avsetninger	140 268 517	140 218 517	22 250 000	101 841 464
Til bundne avsetninger	134 754	0	0	127 688
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-114 693 517	-114 693 517	0	-75 320 464
Bruk av ubundne avsetninger				0
Bruk av bundne avsetninger				-500 000
Netto avsetninger/bruk	25 709 754	25 525 000	22 250 000	26 148 688
Overført til investeringsregnskap	8 206	340 000	0	16 299 995
Til fordeling drift	-2 894 169 195	-2 844 224 000	-2 835 039 000	-2 764 647 521
Sum fordelt til drift	2 801 805 154	2 844 224 000	2 835 039 000	2 649 954 004
Regnskapsmessig mindreforbruk	92 364 041	0	0	114 693 517

Regnskapsskjema 1B – Fordeling til drift

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Til fordeling drift	-2 894 169 195	-2 844 224 000	-2 835 039 000	-2 764 647 521
100 Rådmann	5 856 561	8 039 000	8 539 000	5 968 427
Sum rådmannen	5 856 561	8 039 000	8 539 000	5 968 427
Kommuneområde Samfunn				
200 Kommunesjef samfunn	6 018 735	5 638 000	5 338 000	8 451 182
230 Enhet plan og samfunnsutvikling	18 032 186	20 173 000	19 073 000	16 357 704
240 Enhet byggesak landbruk og kart	11 183 542	17 324 000	17 324 000	13 625 217
250 Enhet kultur	51 879 832	51 924 000	50 524 000	72 578 000
Sum kommuneområde Samfunn	87 114 293	95 059 000	92 259 000	111 012 102
Kommuneområde Velferd				
300 Kommunesjef velferd	-15 584 209	-10 163 000	-5 584 000	-27 209 091
310 Enhet bolig og omsorg	32 487 696	32 568 000	32 568 000	28 433 000
320 Enhet helse	57 249 237	58 787 000	59 195 000	56 476 531
330 Enhet forebyggende tjenester	62 050 735	62 914 000	61 185 000	54 962 618
340 Enhet kompetansesenter rus og ps	58 228 286	60 490 000	60 490 000	49 436 428
350 Enhet Kurland og Tingvoll sykehjer	151 760 470	151 783 000	152 683 000	138 008 193
353 Enhet omsorgstjenester Borgen	95 299 039	95 476 000	94 956 000	91 162 258
354 Enhet omsorgstjenester Valaskjold	75 546 611	73 418 000	73 418 000	51 466 000
355 Enhet omsorgstjenester Haugvoll	90 785 000	90 785 000	90 485 000	87 424 075
356 Enhet omsorgstjenester sentrum	78 742 121	70 999 000	70 179 000	97 186 266
357 Enhet omsorgstjenester Tune	90 405 530	88 497 000	87 839 000	76 657 801
358 Enhet kjøkken og kantine	10 828 255	11 259 000	11 259 000	11 004 000
359 Enhet helsehuset Sarpsborg	98 662 529	98 108 000	96 348 000	87 538 598
360 Enhet boveiledning Tune	76 435 000	76 435 000	79 984 000	77 758 832
361 Enhet boveiledning sentrum	102 372 434	99 136 000	99 136 000	97 518 000
362 Enhet boveiledning Skjeberg	84 830 000	84 830 000	84 830 000	81 928 374
370 Enhet NAV	182 214 087	177 543 000	177 543 000	166 144 822
380 Enhet barnevern	127 919 536	121 271 000	107 722 000	0
Sum kommuneområde Velferd	1 460 232 357	1 444 136 000	1 434 236 000	1 225 896 706
Kommuneområde Organisasjon				
400 Kommunesjef organisasjon	4 726 968	5 892 000	5 892 000	4 008 307
410 Enhet HR	47 143 590	49 647 000	49 647 000	47 079 063
420 Enhet kommunikasjon og service	62 980 915	64 270 000	64 170 000	58 355 010
430 Enhet økonomi	17 749 850	18 782 000	18 782 000	16 873 995
440 Enhet kemner	10 679 502	11 534 000	11 534 000	10 241 500
Sum kommuneområde Organisasjon	143 280 824	150 125 000	150 025 000	136 557 875

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016	
Kommuneområde oppvekst					
500	Kommunesjef oppvekst	268 646 793	273 834 000	275 259 000	272 300 941
510	Enhet kompetanse og kvalitet oppv	53 187 431	57 342 000	57 232 000	41 358 627
511	Enhet PPT	13 937 570	13 939 000	13 939 000	13 722 000
520	Enhet alternative skolearenaer	50 182 607	47 568 000	47 568 000	73 355 372
521	Enhet spesialpedagogikk førskole	27 547 183	28 387 000	28 387 000	0
530	Enhet barnevern	0	0	0	107 349 846
540	Enhet Norsksenteret	19 451 133	22 596 000	22 596 000	31 782 064
550	Enhet Alvimhaugen barneskole	12 323 000	12 323 000	12 323 000	11 658 000
551	Enhet Borgen barneskole	18 442 901	18 621 000	18 621 000	18 199 000
552	Enhet Grålum barneskole	24 240 000	24 240 000	24 240 000	23 156 000
553	Enhet Hafslund og Navestad barne	28 981 738	29 288 000	29 288 000	28 283 529
554	Enhet Hafslundsøy barneskole	17 590 000	17 590 000	17 590 000	17 076 176
555	Enhet Hannestad barneskole	19 115 318	19 269 000	19 269 000	18 689 220
556	Enhet Hornnes og Ullerøy barnesk	21 757 000	21 757 000	21 757 000	21 021 000
557	Enhet Jelsnes barneskole	9 057 133	9 147 000	9 147 000	8 996 000
558	Enhet Kurland barneskole	29 074 619	29 196 000	29 196 000	27 538 896
559	Enhet Lande barneskole	30 608 000	30 608 000	30 608 000	29 873 000
560	Enhet Sandesundsveien barneskol	25 534 000	25 534 000	25 534 000	23 242 750
561	Enhet Tindlund barneskole	23 939 629	24 241 000	24 241 000	23 802 000
570	Enhet Sandbakken barne- og ungr	39 094 157	39 427 000	39 427 000	38 416 801
571	Enhet Varteig barne- og ungdoms	31 676 000	31 676 000	31 676 000	29 766 461
580	Enhet Grålum ungdomsskole	25 254 662	25 556 000	25 556 000	24 202 990
581	Enhet Hafslund ungdomsskole	26 333 887	26 709 000	26 709 000	24 711 175
582	Enhet Kruseløkkka ungdomsskole	38 115 952	38 259 000	38 259 000	35 874 448
583	Enhet Tindlund ungdomsskole	23 007 207	23 043 000	23 043 000	22 082 835
590	Enhet Fossen barnehager	22 401 181	22 778 000	23 125 000	24 370 220
592	Enhet barnehager Skjeberg	0	0	0	7 645 775
593	Enhet Glomma barnehager	33 189 000	33 189 000	32 842 000	22 753 870
594	Enhet Raet barnehager	22 274 075	22 596 000	22 596 000	17 518 127
	Sum kommuneområde Oppvekst	954 962 176	968 713 000	970 028 000	1 038 747 123
Kommuneområde Teknisk					
600	Kommunesjef teknisk	32 811 977	31 865 000	32 125 000	4 377 534
630	Enhet eiendom	189 451 669	190 943 000	190 183 000	183 773 465
640	Enhet kommunalteknikk	-20 466 458	-19 480 000	-19 480 000	-19 055 578
660	Enhet Sarpsborg brannvesen	32 399 973	34 324 000	34 324 000	32 162 291
	Sum kommuneområde Teknisk	234 197 161	237 652 000	237 152 000	201 257 712
Regnskapstekniske ansvar					
	Sum regnskapstekniske ansvar	-83 838 218	-59 500 000	-57 200 000	-69 485 942
	Sum fordelt til drift	-2 894 169 195	-2 844 224 000	-2 835 039 000	-2 764 647 521
		2 801 805 154	2 844 224 000	2 835 039 000	2 649 954 003
	Regnskapsmessig mindreforbruk	92 364 041	-	-	114 693 518

Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet

	Note	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Investeringer i anleggsmidler		456 527 088,22	564 300 698	514 250 000	311 824 841
Utlån og forskuttering		169 179 149,59	168 277 113	160 000 000	167 236 127
Kjøp av aksjer og andeler	5	10 978 598	11 200 000	11 200 000	10 120 730
Avdrag på lån		317 524 525	307 719 618	60 000 000	280 075 353
Avsetninger	6	874 918	3 000 000	0	11 541 358
Årets finansierungsbehov		955 084 279	1 054 497 429	745 450 000	780 798 409
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler		565 504 346	725 269 516	501 767 000	547 412 370
Inntekter fra salg av anleggsmidler		33 361 698	31 418 874	24 600 000	45 632 378
Tilskudd til investeringer		124 618 038	105 655 688	88 800 000	17 042 164
Kompensasjon for merverdiavgift		54 636 143	36 300 000	35 000 000	38 465 108
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		100 811 803	79 050 000	79 050 000	82 128 675
Andre inntekter		39 740 046	39 582 392	0	766 058
Sum ekstern finansiering		918 672 073	1 017 276 470	729 217 000	731 446 753
Overført fra driftsregnskapet		8 206	340 000	0	16 363 895
Bruk av avsetninger	6	36 403 999	36 880 959	16 233 000	32 987 761
Sum finansiering		955 084 279	1 054 497 429	745 450 000	780 798 409
Udekket/udisponert		0	0	0	0

Regnskapsskjema 2B – Investering

	Investerings- utgift 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017 (inkl. budsjettendringer i 2017 og rebevilgning fra 2016)
Kommuneområde samfunn			
Kultur			
Skateanlegg	67 125	-	351 895
Sarpsborg scene- helhetlig plan fase 1	6 365 021	6 000 000	6 347 959
Sarpsborg scene- helhetlig plan fase 2	1 117 352	-	1 500 000
Sarpsborg scene underetasje	111 313	-	544 393
Kunstsbanen, oppgradering av baneanlegg	1 162 161	-	1 532 677
Sandbakken idrettsarena	27 348 773	30 000 000	23 177 568
Tilpasninger idrettsbygg	489 540	500 000	500 000
Kulturskole nye lokaler	102 550	-	471 614
Weltschmerz skulptur	8 206	-	580 000
Plan og samfunnsutvikling			
Kommunedelplan ny bru over Sarpsfossen	983 373	-	1 024 464
Felles kommuneplan for vei og jernbane	2 270 896	-	3 500 000
Hovedveinett for sykkel	68 249	-	685 930
Planmidler tverrforbindelse fv.109 og Alvim	133 011	-	2 285 065
Planmidler Vingulmorkveien- Torbekk	1 292 638	1 000 000	4 945 385
Felles regional parkeringspolitikk (belønningsmidler)	1 263 317	-	1 167 602
Tiltaksplan Tunevannet og Isesjø	133 861	-	2 430 993
Reguleringsplan veiløsning Grålum	340 490	2 500 000	3 000 000
Kommunedelplan Sannesund - Greåker	-	-	300 000
Utstyr kart og oppmåling	252 389	250 000	250 000
Kommuneområde velferd			
Omsorgstjenester			
Nødstrøm sykehjem	22 375	-	810 832
Gamle Haugvoll - rivning/rehabilitering	3 031 805	-	3 007 951
Rehabilitering og oppgradering av Sarpsborg sykehus	3 716 955	-	4 701 675
Rehabilitering av deler av sidefløy Sarpsborg helsehus til	4 175 039	-	4 102 735
Behandlingshjelpemidler- Sarpsborg helsehus	6 276 077	-	6 622 548
Kruseløkka sykehjem	12 459 214	-	13 000 000
Kjøleskap sykehjem	2 250	500 000	500 000
Bolig og omsorg			
Radonutbedring	36 743	-	101 993
Infrastruktur Bodalsjordet	6 129 165	-	3 527 388
Modulbaserte boliger (permanente)	361 579	-	9 602 828
Bodalsjordet (12 leiligheter)	18 956 273	20 000 000	18 780 033
BH- Diverse planleggings- og reguleringsarbeid	-	-	868 391
Boligsosial handlingsplan	10 339 591	10 000 000	10 000 000
Boveiledning			
Utbygging Lunstikka	342 400	5 500 000	807 917
12 boliger i bofellesskap Værn	1 458 749	-	1 953 496
Holtenga Servicebolig	671 115	3 200 000	3 200 000
Kommuneområde organisasjon			
Kommunikasjon og service			
Kommunedelplan kommunikasjon	1 377 718	1 700 000	1 700 000
Kommunedelplan kommunikasjon- skilt og profilering	2 783	100 000	100 000
Fiberlinjer og tilhørende utstyr	1 048 805	1 000 000	1 000 000
Fiberlinje og tilhørende utstyr Hafslundsøy	-	1 500 000	1 318 187
Fiberlinje Sandbakken -Skieberg	371 594	600 000	700 000
Sikkerhetsløsning IKT	1 886 221	1 900 000	1 900 000
Sentrale IKT-løsninger	995 546	1 000 000	1 000 000
Lisenser fellessystemer	536 689	500 000	500 000
Videreutvikling Sarpsborg.com	12 881	400 000	400 000
Videreutvikling sak og arkivsystem	575 178	600 000	600 000
Elektroniske arkiver og digitalisering	1 296 756	2 000 000	2 000 000
Videreutvikle intranett og søkeløsning	409 861	400 000	400 000
Fiernarkiv	350 085	800 000	800 000
Arbeidsgiver			
Videreutvikling av elektroniske personalsystemer	-	-	1 353 737
Økonomi			
Nye felles fagsystemer (Lønn/økonomi moduler)	75 000	500 000	500 000

	Investerings- utgift 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017 (inkl. budsjettendringer i 2017 og rebevilgning fra 2016)
Kommuneområde oppvekst			
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring for voksne			
Ny sentrumsskole, Sandesundveien	1 153 518	-	1 340 258
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2017-2020	5 269 765	6 000 000	6 000 000
Nytt adm. IKT system skole og barnehage	1 657	1 000 000	1 000 000
Kapasitetstiltak skole	1 420 122	2 000 000	2 000 000
Nye lokaler Avdeling studio	8 079 304	-	4 541 234
Utredning og utbedring av arbeidsplasser ved skolene	55 937	-	280 333
Utbedring arbeidsplasser Hafslundsøy	6 185 091	6 000 000	6 000 000
Forprosjekt skole vest	529 312	1 500 000	1 500 000
Ny skole vest	26 457 588	-	27 000 000
Omgiøre Alvimhaugen BH til skolelokaler	416 652	200 000	200 000
Kunstgressbane Hafslund skole	1 021 001	-	-
Friakebakke med klatrenett Alvimhaugen barneskole	196 625	-	-
Ballflate Tindlund barneskole	714 525	-	-
Barnehage			
Lekeapparater barnehager	110 975	-	170 386
Rehabilitering av barnehager	5 516 764	-	4 122 812
Ny Hafslundsøy barnehage	142 750	-	138 679
Ny barnehage sentrum	37 699 659	6 000 000	40 300 821
Ny barnehage Skjeberg	18 396 125	20 000 000	19 363 865
IKT-satsing	159 981	-	-
Kommuneområde teknisk			
Park			
Brygge og turvei Glenqshølen	69 700	-	102 289
1000-års stien/opprustning innfartsårer	-	-	93 259
Kulås, vannskulptur	117 468	-	458 227
Kulås Amfi	155 714	-	428 125
Opprustning parker og plasser	203 688	600 000	600 000
Lekeplass kvartal 88	610 350	500 000	500 000
Utvidelse av skateanlegg Skjeberg	587 821	400 000	400 000
Treningsapparater Skjeberg	590 099	350 000	350 000
Lys-parker og plasser	-	500 000	500 000
Joggesti og idrettspark i Kulås	87 646	-	545 500
Vann			
Uforutsette prosjekter vann	742 559	1 000 000	1 000 000
Vannledningsnett			
Vannledning Guslund - Høk	18 471	-	18 471
Vannledning Ingerøy-Røsneskilen (Halden)	82 307	-	1 949 773
Vannledning Furuholmen - Varteigveien	2 039 459	2 000 000	1 844 054
Vannledning ny gangbru Hafslundsøy - Opsund	2 810 548	-	2 676 666
Vannledning Surfellingen	9 890	-	-197 259
Vannledning Brunsby - Bøkryssset	1 684 465	-	1 924 348
Vannledning Bøkryssset - Brenneveien	2 358 918	2 000 000	2 029 126
Vannledning Varteigveien - Kinndalveien	1 554 327	1 500 000	1 536 989
Vannledning Baterød- Elvestad (Nipa)	1 257 172	40 500 000	811 732
Vannledning Elvestad-Brysemyr (Nipa)	2 334 170	9 000 000	3 000 000
Vannledning Sikkelandeveien - Lindemarkveien	33 562	1 500 000	500 000
Vannledning Elvestad- Isefoss (Nipa)	89 499	-	547 692
Vannledning Klavestadhauget (separering)	9 135 147	13 000 000	7 597 375
Vannledning Klavestadhauget-Sandbakken (separering)	850 383	-	2 497 111
Sanering Olsokveien	2 997 491	4 000 000	3 786 826
Separering Ringgt/Krusesgt/Tordensgt/Dovregata	247 097	2 500 000	1 451 109
Ringledning Elvestad- Høgeveien, Rundkjøring RV111 (Nipa)	2 279 300	7 500 000	7 500 000
Vannledning Tunejordet vest	4 290 699	5 000 000	3 000 000
Vannledning rv.109	33 562	-	349 773
Vannledning Pellygata	686 548	10 000 000	998 637
Vannledning Høk-Døle	2 626 604	3 000 000	2 927 759
Vannled separering Sandesundsveien-	33 562	2 300 000	-
Vannled separering St.Mariesgate,Sverdruppsgate-Vollgata	2 343 707	2 500 000	2 426 634
Vannled separering Rosenkrantzgate	132 267	1 000 000	1 000 000
Tekniske installasjoner vann			
Oppgradering trykkforsterkere Opstadveien	-	-	1 000 000
Oppgradering trykkforsterkere Hasleåsen	-	1 000 000	1 000 000
Pumpestasjon Elvestad (Nipa)	217 132	2 000 000	500 000
Oppgradering trykkforsterkere Nygårdveien	-	1 000 000	1 000 000
Nytt vannverk Isesjø/kapasitetsøkning Baterød	25 080	500 000	18 858

	Investerings- utgift 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017 (inkl. budsjettendringer i 2017 og rebevilgning fra 2016)
Avløp			
Uforutsette prosjekter avløp	76 517	1 000 000	1 000 000
Avløpsnett			
Avløpsledning Baneveien - Nordbergveien	157 281	-	1 937 216
Avløpsledning ny Gangbru Hafslundsøy- Opsund	2 975 999	-	2 817 486
Avløpsledning Surfellingan	-4 754	-	-503 204
Avløpsledning Hannestad- Brevikbekken (fv.109)	901	-	-131 671
Avløpsledning Bryggeriet- Elvestad (Nipa)	1 955 955	33 600 000	2 670 540
Avløpsledning Bryggeriet-Elvestad e.2 (Nipa)	831 201	-	1 315 059
Avløpsledning Elvestad- Isefoss (Nipa)	-62 205	-	167 205
Avløpsledning Tunejordet Vest	6 248 900	16 000 000	5 894 883
Sanering Olsokveien	2 709 546	4 000 000	3 633 913
Separering Ringgt/Krusesgt/Tordensgt/Dovregata	224 705	2 500 000	1 443 118
Avløpsledning Klavestadhaugen (separering)	9 335 798	15 000 000	9 045 495
Avløpsledning Klavestadhaugen-Sandbakken (separering)	3 049 014	-	2 490 180
Avløpsledning Elvestad-Brysemyr (Nipa)	1 092 320	9 000 000	1 500 000
Separeringsledning Dovresgt-Torsbekkdalen	11 187	1 000 000	1 000 000
Avløpsledning rv.109	33 562	-	349 773
Avløpsledning Pellygata	674 259	10 000 000	1 000 000
Separering St.Mariesgate,Sverdruppsgate-Voldgata	2 392 156	2 500 000	2 486 100
Separering Rosenkrantzgate	82 425	1 000 000	1 000 000
Forprosjekt stasjonsbyen avløp KP 415	543 059	-	412 609
KP 018 Torsbekkdalen	251 333	-	566 127
Oppgradering av Alvim renseanlegg	268 804	-	-2 849 197
Oppgradering avløpspumpestasjoner inkl. gamle Alvim RA	-	-	3 647 415
Pumpestasjon Elvestad (Nipa)	209 499	3 500 000	775 347
Oppgradering Slambygg 1 (Alvim renseanlegg)	398 619	10 000 000	2 000 000
Oppgradering avløpspumpestasjoner	1 395 062	3 000 000	3 000 000
Avløp spredt bebyggelse			
Trykkavløp Rønneld	92 432	-	563 769
Lundeveien-Moene (inkl. vann)	640 635	1 800 000	1 783 490
Brunsbu- Bøkrisset	1 575 625	-	3 168 866
Bøkrisset - Brenneveien	2 559 041	3 400 000	3 411 906
Furuholmen - Varteiqveien	2 533 871	3 800 000	3 134 641
Varteiqveien - Kinndalsveien	777 806	2 400 000	2 435 103
Bråtenåsen- Bergbykroken	111 293	1 800 000	300 000
Sikkellandsveien - Lindemarkveien	111 292	2 300 000	1 300 000
Iseveien - Kampenes	111 292	1 400 000	400 000
Ombygging hjullastergarasje	-	-	123 173
Utvidelse av mottak for farlig avfall	781 621	-	1 159 913
Nedgravde avfallsbeholder for avfall	-	2 000 000	1 000 000
Innsamling av hageavfall (beholdere)	-	500 000	500 000
Samferdsel			
Oppgradering av veilys private veier	-	-	1 193 155
Rehabilitering av p-plasser/p-automater	847 315	-	1 734 953
Gågate redusert konsept	524 281	-	-2 906 418
Opsund bru gang og sykkelvei	34 987 872	20 000 000	28 792 364
Gang og sykkelvei Hafslundsøy- Opsund	3 682 925	-	12 500 000
Gang, sykkel og kollektiv sentrum - inkl. Pellygata	778 761	3 000 000	1 653 839
Gang og sykkelvei rute 3 sentrum	3 925	-	271 178
Bilqsoneparkering og langtidsparkering	-	1 000 000	2 680 687
Universell utforming av bysentrum	-	1 100 000	1 100 000
Gang og sykkelveier inkl. gatelys (Sykkelbyen Nedre Skjebergbekken bru)	1 179 005	500 000	1 221 578
Oppgradering av kommunale veier	3 494 431	-	3 468 885
Oppgradering av kommunale veier	940 228	1 200 000	1 200 000
Oppgradering St.Mariesgate,Sverdruppsgate-Voldgata	2 971 862	1 500 000	1 408 292
Oppgradering Rosenkrantzgate	72 266	3 200 000	3 200 000
Oppgradering Opstadveien	3 351 550	2 800 000	2 800 000
Oppgradering Olsokveien	3 094 402	5 000 000	2 000 000
Oppgradering Ringgt/Krusesgt./Tordensgt/Dovregata	343 110	3 600 000	2 095 053
Universell utforming av bussholdeplasser	876 545	900 000	900 000
Gatelys tiltak	1 803 545	-	4 132 154
Veidel av uforutsette kabel og ledningsprosjekt	2 069 938	4 000 000	4 000 000
Sanntidsinformasjon på holdeplasser	-	1 000 000	1 000 000
Hovedsykkelplanen (Regulering)	-	2 500 000	2 500 000
Sykkelparkering Sarpsborg sentrum	-	1 200 000	1 200 000
Gang og sykkelvei Navestadveien	2 975 817	-	4 000 000
Gang og sykkelvei Vinqulmorkveien	3 843 857	-	5 000 000
Trafikksikkerhetstiltak (trygge skoleveier/fartsbegrensende	1 881 563	5 000 000	2 617 786

	Investerings- utgift 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017 (inkl. budsjettendringer i 2017 og rebevilgning fra 2016)
Nytt øvingsområde brannvesen	-	-	324 890
Biler og maskiner, vann og avløp	879 734	2 600 000	850 000
Biler og beredskap brann	-	5 500 000	-
Biler og maskiner vei/grønt	3 324 653	3 500 000	3 500 000
Biler maskiner og annet teknisk utstyr	5 957 404	5 000 000	5 000 000
Feiebil for sentrumsqater	1 503 838	-	1 700 000
Biler og maskiner renovasjon	205 577	3 500 000	3 500 000
Salg av biler og maskiner	37 200	-	-
Eiendom			
Oppgradering av administrasjonsbygg	3 941 552	-	7 167 174
Nytt nødstrømaggregat Sarpsborg Rådhus	706 902	900 000	686 711
Oppgradering av låssystemer	22 375	-	140 336
Borøen skole, etterisolere	11 187	-	805 881
Ventilasjon Varteig Gymsal	85 762	-	1 209 617
Ventilasjon Lande Skole, kjøkken og SD-anlegg	110 663	-	110 663
Hafslundsøy skole, SD-anlegg	74 375	-	74 375
Hafslund skoler varmpumpe	2 769 441	900 000	3 047 750
Fyrrom Kurland skole	2 068 043	1 000 000	1 337 827
Valaskold barnehage SD-anlegg og ventilasjon	14 277	-	101 582
Varmepumpe Torsbekkdalen	405 248	500 000	500 000
Tune adm.bygg oppgradere fyrrom	33 562	1 000 000	-
Borøen skole, SD-anlegg	84 729	350 000	350 000
Kurland skole, SD-anlegg	613 318	1 000 000	1 000 000
Varteig skole, SD-anlegg	284 476	900 000	900 000
Hafslund skoler, SD-anlegg	857 415	1 500 000	1 500 000
Ventilasjon Sandbakken	1 525 986	2 000 000	2 000 000
Jelsnes skole, SD-anlegg	33 562	300 000	300 000
Sarpsborg rådhus, SD-anlegg og ventilasjon	357 843	3 000 000	500 000
Heiser	326 813	1 500 000	1 500 000
Forskriftskrav (Brann, legionella m.m)	1 267 578	1 000 000	1 000 000
Universell utforming kom. bygg	961 003	1 000 000	1 000 000
Rehabiliterer Sarpsborghallen- svømmehall	69 442	500 000	500 000
Rehabilitering av tak Sarpsborg rådhus	-	6 000 000	-
Ventilasjons anlegg Borøen skole	-	750 000	-
Overtagelse av eiendommer fra Borregaard	-	-	-303 165
Opparbeidelse næring- og boligfelt Kløvningsten (B3,B14-	5 827 658	-	2 254 839
Opparbeidelse av tomter Brusemyrveien	914 292	-	914 292
Regulering og opparbeidelse Tune senter II	16 275	-	219 293
Arkivdepot for IKA Østfold ved Skjeberg administrasjonsbygg	68 455	-	346 409
Overtakelse av Ungdomshallen	159 560	-	804 128
Vant i Sparta amfi og ungdomshallen	55 937	-	116 451
Regulering boligfelt Maugesten	190 873	500 000	1 000 000
Regulering / utvikling Yvenåsen	124 693	-	604 007
Opparbeidelse boligfelt Navestad/Berg (del 1.)	7 200	-	-
Salgsinntekter Kampenes/Holteskogen	96 132	-	-
Salgsinntekter Kløvningsten (B3,B14-16,N1-3)	128 175	-	-
Salg av kommunal eiendom	1 226 611	-	-
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	11 722 681	25 000 000	12 183 374
Utvikling av Kvarter 261	173 370	-	848 759
Flytting av travpark og utvikling av boligområde på Kala	60	-	1 500 000
Regulering og prosjektering av boligområde og næringspark	161 628	-	1 991 647
Lysløype- makebytte (kjøp gnr 2061 bnr 6)	156 830	-	2 300 000
Kjøp av tomt Rudskogen	1 543 987	-	2 096 563
Div inventar og utstyr	1 882 914	-	-
Kirken			
Brannsikring el-anlegg	22 375	-	658 567
Opparbeidelse av gravlund Hafslund	11 580 096	-	10 810 865
Utbedring av kirketak	328 923	5 000 000	5 000 000
Rehabilitering av orgel Sarpsborg kirke	-	-	798 384
Maskiner og utstyr	257 875	250 000	250 000
Kartlegging av utbedringsbehov kirkebygg	184 812	-	500 000
Øreavrundning	-6		
Sum investeringer i anleggsmidler	456 527 088	514 250 000	564 300 698

Hovedoversikt – Balanseregnskapet

	Note	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Eiendeler		11 212 452 800	10 553 451 200
Anleggsmidler		9 964 284 626	9 385 754 099
Faste eiendommer og anlegg	12	4 573 355 530	4 338 958 599
Utstyr, maskiner og transportmidler	12	270 778 452	276 788 805
Utlån		832 521 813	750 144 571
Aksjer og andeler	5	108 904 671	136 214 872
Pensjonsmidler	2	4 178 724 161	3 883 647 252
Omløpsmidler		1 248 168 174	1 167 697 101
Kortsiktige fordringer		301 614 009	230 277 240
Premieavvik	2	231 992 179	235 861 284
Aksjer og andeler	13	313 634 950	345 130 819
Sertifikater		-	0
Obligasjoner		-	
Kasse, postgiro og bankinnskudd		400 927 036	356 427 759
Egenkapital		1 366 174 206	1 040 631 546
Disposisjonsfond	6	284 963 154	194 618 446
Bundne driftsfond	6	73 461 749	79 754 187
Ubundne investeringsfond	6	18 898 504	36 905 061
Bundne investeringsfond	6	3 045 319	2 610 401
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift ¹⁾		15 598 469	15 598 469
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering ¹⁾		-7 449 345	-7 449 345
Regnskapsmessig mindreforbruk		92 364 041	114 693 517
Kapitalkonto	7	885 292 315	603 900 810
Gjeld		9 846 278 594	9 512 819 653
Langsiktig gjeld		9 231 004 042	8 997 602 366
Pensjonsforpliktelse	2	5 092 640 292	4 887 035 356
Ihendehaverobligasjonslån	14	1 145 599 000	1 145 599 000
Sertifikatlån	14	1 056 270 000	1 359 220 000
Andre lån	14	1 936 494 750	1 605 748 010
Kortsiktig gjeld		615 274 552	515 217 287
Annen kortsiktig gjeld		610 034 604	509 176 402
Premieavvik	2	5 239 948	6 040 885
Sum egenkapital og gjeld		11 212 452 800	10 553 451 200
Memoriakonti		152 851 705	216 726 144
Ubrukte lånemidler		152 011 731	215 749 077
Andre memoriakonti		839 974	977 067
Motkonto for memoriakontiene		152 851 705	-216 726 144

¹⁾ AK = Arbeidskapital

Økonomisk oversikt – driftsregnskapet

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	124 674 873	125 112 000	124 518 000	124 488 119
Andre salgs- og leieinntekter	380 473 979	345 382 500	328 106 500	338 525 713
Overføringer med krav til motytelse	420 410 473	299 031 500	295 748 500	407 090 326
Rammetilskudd	1 595 990 375	1 551 100 000	1 622 600 000	1 512 256 121
Andre statlige overføringer	135 860 149	125 147 000	123 147 000	113 136 262
Andre overføringer	3 089 156	580 000	580 000	6 214 979
Skatt på inntekt og formue	1 282 142 053	1 287 600 000	1 217 600 000	1 246 489 181
Eiendomsskatt	188 437 863	188 500 000	188 500 000	188 311 402
Andre direkte og indirekte skatter	8 491 678		0	8 469 502
Sum driftsinntekter	4 139 570 598	3 922 453 000	3 900 800 000	3 944 981 605
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	2 075 556 056	2 018 720 011	2 005 341 000	1 958 914 672
Sosiale utgifter	560 522 926	582 770 996	579 346 000	527 522 034
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	526 253 646	456 487 834	438 218 000	453 414 112
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	480 138 857	471 942 000	466 876 000	464 646 166
Overføringer	226 993 326	190 130 993	184 761 000	228 873 301
Avskrivninger	200 368 421	197 000 000	197 000 000	195 282 706
Fordelte utgifter	-58 759 146	-44 712 000	-44 503 000	-52 543 327
Sum driftsutgifter	4 011 074 086	3 872 339 834	3 827 039 000	3 776 109 664
Brutto driftsresultat	128 496 512	50 113 166	73 761 000	168 871 941
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	36 518 802	41 700 000	31 500 000	46 902 534
Gevinst på finansielle instrumenter	6 118 520	0	0	8 955 373
Mottatte avdrag på utlån	1 323 233	1 000 000	1 000 000	1 437 096
Sum eksterne finansinntekter	43 960 555	42 700 000	32 500 000	57 295 003
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	135 104 529	135 100 000	136 600 000	139 660 635
Tap på finansielle instrumenter	-	0	0	2 050 625
Avdrag på lån	156 445 735	156 311 000	156 911 000	157 474 836
Utlån	1 586 782	870 000	870 000	910 752
Sum eksterne finansutgifter	293 137 046	292 281 000	294 381 000	300 096 849
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-249 176 492	-249 581 000	-261 881 000	-242 801 845
Motpost avskrivninger	200 368 421	197 000 000	197 000 000	195 282 706
Netto driftsresultat	79 688 442	-2 467 834	8 880 000	121 352 802
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	114 693 517	114 693 517	0	75 320 464
Bruk av disposisjonsfond	32 175 367	13 674 834	3 603 000	35 355 471
Bruk av bundne fond	37 530 145	16 909 000	11 809 000	32 964 637
Sum bruk av avsetninger	184 399 029	145 277 351	15 412 000	143 640 572
Overført til investeringsregnskapet	8 206	340 000	0	16 363 895
Avsatt til disposisjonsfond	140 477 517	140 427 517	22 250 000	102 805 005
Avsatt til bundne fond	31 237 707	2 042 000	2 042 000	31 130 957
Sum avsetninger	171 723 430	142 809 517	24 292 000	150 299 856
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	92 364 041	0	0	114 693 517

Økonomisk oversikt – investeringsregnskapet

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	33 361 698	31 418 874	24 600 000	45 217 382
Andre salgsinntekter	30 000	0	0	766 058
Overføringer med krav til motytelse	14 309 216	19 050 000	19 050 000	6 849 183
Kompensasjon for merverdiavgift	54 636 143	36 300 000	35 000 000	38 465 108
Statlige overføringer	114 522 538	104 800 000	88 800 000	9 678 164
Andre overføringer	10 095 500	855 688	0	7 364 000
Renteinntekter og utbytte	39 710 046	39 582 392	0	0
Sum inntekter	266 665 141	232 006 954	167 450 000	108 339 894
Utgifter				
Lønnsutgifter	1 718 370	2 155 000	2 155 000	1 563 041
Sosiale utgifter	606 051	243 000	243 000	505 106
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	386 383 221	508 884 882	471 602 000	246 966 278
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	-	0	0	433 685
Overføringer	66 856 030	53 017 816	40 250 000	61 278 931
Renteutgifter og omkostninger	963 417	0	0	1 077 800
Fordelte utgifter	-	0	0	0
Sum utgifter	456 527 088	564 300 698	514 250 000	311 824 841
Finanstransaksjoner				
Avdrag på lån	317 524 525	307 719 618	60 000 000	280 075 353
Utlån	169 179 150	168 277 113	160 000 000	167 236 127
Kjøp av aksjer og andeler	10 978 598	11 200 000	11 200 000	10 120 730
Dekning av tidligere års udekket	-	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	220 000	3 000 000	0	11 541 358
Avsatt til bundne investeringsfond	654 918	0	0	-
Sum finansieringstransaksjoner	498 557 190	490 196 731	231 200 000	468 973 569
Finansieringsbehov	688 419 138	822 490 475	578 000 000	672 458 515
Dekket slik:				
Bruk av lån	565 504 346	725 269 516	501 767 000	547 412 370
Salg av aksjer og andeler	-	0	0	414 996
Mottatte avdrag på utlån	86 502 587	60 000 000	60 000 000	75 279 492
Overført fra driftsbudsjettet	8 206	340 000	0	16 363 895
Bruk av disposisjonsfond	17 957 442	18 433 000	2 033 000	1 280 882
Bruk av bundne driftsfond	-	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	18 226 557	18 447 959	14 200 000	25 727 734
Bruk av bundne investeringsfond	220 000	-	-	5 979 145
Sum finansiering	688 419 138	822 490 475	578 000 000	672 458 515
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Note 1 – Endring i arbeidskapital

	Note	2017	2016	2015
Anskaffelse av midler		5 102 203 226	4 733 723 362	5 073 534 189
Anvendelse av midler		5 058 052 071	4 650 180 858	5 053 023 350
Anskaffelse minus anvendelse		44 151 155	83 542 504	20 510 838
Endring ubrukte lånemidler		-63 737 346	-94 462 370	-297 458 292
Endring i arbeidskapital		-19 586 192	-10 919 866	-276 947 453
Endring kortsiktige fordringer		71 336 770	-13 464 781	23 027 667
Endring premieavvik		-3 869 105	-7 978 204	-60 462 285
Endring aksjer og andeler	13	-31 495 870	65 470 594	-149 502 128
Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater		0		0
Endring betalingsmidler		44 499 277	-63 711 259	-121 971 227
Sum endring omløpsmidler		80 471 072	-19 683 650	-308 907 974
Sum endring kortsiktig gjeld		-100 057 264	8 763 784	31 960 520
Endring arbeidskapital		-19 586 192	-10 919 866	-276 947 453
Differanse endring i arbeidskapital		0	0	0

Note 2 – Pensjonsforpliktelser

Pensjonsordningen

Sarpsborg kommune har en kollektiv pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som sikrer tariffestet pensjon for de ansatte. For lærere i grunnskolen har kommunene tilsvarende ordning i Statens pensjonskasse (SPK).

Pensjonsordningen omfatter alders, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon. Pensjonene samordnes med utbetalingene fra folketrygden i de tilfeller regelverket krever det.

AFP-uttak

For AFP 62-64 kan arbeidsgiver velge utjevning, 50% utjevning/selvrisiko eller kun selvrisiko. For AFP 65-66 kan foretak uten tariffavtale velg 50 % utjevning/selvrisiko eller kun selvrisiko. Sarpsborg kommune har 100 % utjevning på både AFP 62-64 år og AFP 65-66 år.

Pensjonskostnad	KLP		SPK	
	2016	2017	2016	2017
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	171 805 509	181 121 918	35 522 694	37 518 109
+ Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	162 006 077	169 493 132	22 373 238	23 231 375
= Brutto pensjonskostnad	333 811 586	350 615 050	57 895 932	60 749 484
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	149 562 644	158 591 893	17 405 315	17 343 634
= Netto pensjonskostnad (ekskl. adm.)	184 248 942	192 023 157	40 490 617	43 405 850
+ Sum amortisert premieavvik	32 827 124	36 520 849	-1 247 572	-793 599
+ Administrasjonskostnad	13 275 366	14 070 432	1 193 973	1 273 455
= Samlet pensjonskostnad (inkl. adm.)	230 351 432	242 614 438	40 437 018	43 885 706

Årets netto pensjonskostnad er nåverdien av årets pensjonsopptjening tillagt rentekostnader av påløpte pensjonsforpliktelser, fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene. Netto pensjonskostnad tillagt administrasjonskostnad og sum amortisert premieavvik utgjør samlet pensjonskostnad.

Premieavvik

Sarpsborg kommune har valgt 7 års amortiseringstid.

Premieavvik	KLP		SPK	
	2016	2017	2016	2017
Innbetalt premie/tilskudd (ekskl. adm.)	210 105 030	225 153 029	43 668 428	43 314 212
- Netto pensjonskostnad (ekskl. adm.)	184 248 942	192 023 157	40 490 617	43 405 850
= Årets premieavvik	25 856 088	33 129 872	3 177 811	-91 638
AGA av premieavviket	3 645 708	4 671 312	448 071	-12 921
AGA av innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.) (arbeidsgivers andel)	30 866 703	33 055 898	6 199 087	6 161 124

Hvis innbetalt premie/tilskudd overstiger netto pensjonskostnad, skal premieavviket inntektsføres og balanseføres mot kortsiktig fordring. Motsatt, hvis innbetalt premie/tilskudd er lavere, skal premieavviket utgiftsføres og balanseføres mot kortsiktig gjeld. Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et annet beløp enn faktisk innbetaling, nemlig pensjonskostnaden.

	KLP	SPK
Akkumulert og amortisert premieavvik	2017	2017
Akkumulert premieavvik 31.12.2016	206 714 535	-5 294 379
+ Årets premieavvik	33 129 872	-91 638
- Sum amortisert premieavvik	36 520 849	-793 599
= Akkumulert premieavvik 31.12.2017	203 323 558	-4 592 418
AGA av amortisert premieavvik	5 149 440	-111 897

Balanseførte størrelser

	KLP		SPK	
	Estimat 31.12.2016	Estimat 31.12.2017	Estimat 31.12.2016	Estimat 31.12.2017
Balanseført pensjonsforpliktelse				
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	4 145 813 962	4 338 168 491	617 226 893	641 533 872
- Pensjonsmidler	3 439 632 946	3 726 779 755	444 014 296	451 944 396
= Netto forpliktelse (før AGA)	706 181 016	611 388 736	173 212 597	189 589 476
AGA av (balanseført) netto forpliktelse	99 571 523	86 205 812	24 422 976	26 732 116

Det skal foretas en ny beregning av pensjonsforpliktelsene som ble balanseført i foregående års regnskap. Ved ny beregning skal oppdaterte grunnlagsdata og årets forutsetninger legges til grunn. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsforpliktelse i foregående år og ny beregning kalles årets estimatavvik for pensjonsforpliktelse. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsmidlene i foregående år og faktiske pensjonsmidler kalles årets estimatavvik for pensjonsmidlene.

	KLP 2017	SPK 2017
Spesifikasjon av brutto pensjonsforpliktelse UB - estimat		
Brutto pensjonsforpliktelse IB 1.1 samt fisjon/fusjon	4 145 813 962	617 226 893
+ Estimatavvik forpliktelse IB 1.1	-20 954 661	-36 442 506
= Faktisk forpliktelse IB 1.1	4 124 859 301	580 784 387
+ Årets opptjening	181 121 918	37 518 109
+ Rentekostnad	169 493 132	23 231 375
- Utbetalinger	137 305 860	
= Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12. - Estimert	4 338 168 491	641 533 871

	KLP 2017	SPK 2017
Spesifikasjon av brutto pensjonsmidler UB - estimat		
Brutto pensjonsmidler IB 1.1 samt fisjon/fusjon	3 439 632 946	444 014 296
+ Estimatavvik midler IB 1.1	40 707 747	-52 727 746
= Faktisk pensjonsmidler IB 1.1	3 480 340 693	391 286 550
+ Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	239 223 461	44 587 667
- Administrasjonskostnad	14 070 432	1 273 455
- Utbetalinger	137 305 860	
+ Forventet avkastning	158 591 893	17 343 634
= Brutto pensjonsmidler UB 31.12. - Estimert	3 726 779 755	451 944 396

Forutsetninger som er anvendt i beregningen for KLP:

Økonomiske forutsetninger	2016	2017
Årlig avkastning (i %)	4,60	4,50
Diskonteringsrente (risikofri rente i %)	4,00	4,00
Årlig lønnsvekst (i %)	2,97	2,97
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp (i %)	2,97	2,97
Årlig vekst i pensjonsreguleringen (i %)	2,20	2,20
Forholdstallet fra KMD (departementet)	1,00	1,00

Demografiske forutsetninger

Det er for 2017 anvendt dødelighetstabellen K2013FT og KLP Uføretariff.

AFP-uttak

Kostnader til AFP er avhengig av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. De langsiktige antatte uttaksandelene som er benyttet i beregningene fremkommer i tabellen nedenfor:

Andel som tar ut AFP fra 62 år	2016	2017
Aldersgrense	65 år	70 år
Sykepleiere	36 %	42,5 %
Fellesordningen	36 %	42,5 %

Frivillig avgang

Frivillig avgang sykepleieordningen	Alder i år	Avgang i %
	<20	25
	20-25	15
	26-30	10
	31-40	6
	41-49	4
	50-55	3
	>55	0

Frivillig avgang fellesordningen	Alder i år	Avgang i %
	<24	25
	24-29	15
	30-39	7,5
	40-49	5
	50-55	3
	>55	0

Antall personer i ordningen (per 1.1.)	2016	2017
Aktive	3987	4138
Fratrådte	3363	3641
Pensjonister	2336	2438

Forutsetninger som er anvendt i beregningen for SPK:

Økonomiske forutsetninger	2016	2017
Diskonteringsrente i %	4,00	4,00
Forventet lønnsvekst i %	2,97	2,97
Forventet G-regulering i %	2,97	2,97
Forventet avkastning i %	4,30	4,20

Demografiske parametre

Frivillig avgang	4,5 % for aldersgruppen 18-39 år 2 % for aldersgruppen 40-54 år 1 % for aldersgruppen 55 år og oppover
Framtidig uttak av AFP (ved fylte 62 år)	50 %
Dødelighet	K2013
Uførhet	K1963 (200 %)

Note 3 - Kommunens garantiforpliktelser

		2017	2016	Opphørsår
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	16 734 375	17 531 250	2033
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	4 999 900	5 333 240	2032
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	33 000 000	34 500 000	2034
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	28 000 000	28 800 000	2035
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	17 325 000	18 287 500	2035
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	45 625 000	48 125 000	2036
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	12 875 065	13 947 985	2026
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	20 000 000	-	2037
Borg Havn IKS	DNB	4 125 000	4 500 000	2028
Borg Havn IKS	DNB	3 812 500	4 062 500	2027
Borg Havn IKS	DNB	589 994	688 328	2018
Borg Havn IKS	DNB	3 750 000	4 125 000	2027
Borg Havn IKS	DNB	3 426 563	3 695 313	2020
Borg Havn IKS	KLP	4 353 750	4 837 500	2026
Borg Havn IKS	DDB	0	591 000	2017
Borg Havn IKS	DDB	0	3 315 000	2017
Bergsvingen barnehage	Husbanken	543 750	825 000	2049
Nygårdshaugen barnehage	Husbanken	633 600	844 800	2048
Tuneskipet barnehage	Husbanken	556 250	781 250	2049
Tyrihans barnehage	Husbanken	1 269 387	1 439 598	2051
Snarveien barnehage	Husbanken	7 991 652	8 376 640	2035
Eplehagen bofellesskap/SOBBL	Kommunalbanken	13 945 495	15 136 576	2027
Inspiria Science Center AS	Kommunalbanken	19 000 000	19 000 000	2037
Inspiria Science Center AS	Kommunalbanken	19 636 500	19 636 500	2037
		262 193 781	258 379 980	

Borg Havn IKS sin øvre låneramme økes med 100 millioner kroner til totalt 500 millioner. Hvaler kommunes havneforvaltning tas inn i Borg Havn IKS. Inntredelsen skjer 1.1.2018 (bystyresak 116/17).

Note 4 - Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m.

Navn	Fordringer	Gjeld	Kortsiktig	Langsiktig
Borg næring og eiendom AS	125 000		125 000	0
Sum	125 000	0	125 000	0

Note 5.1 – Aksjer og andeler

Navn	31.12.2017	31.12.2016
Egenkapitalinnskudd KLP	89 991 913	79 013 315
Sarpsborg Asvo AS	100 000	100 000
Fjellveien 20 leilighet A. Bjerkholdt	4 000	4 000
Greåkerdalen 6 leiligheter Selvaag	73 878	73 878
Innskudd Selvaag 6 leiligheter	21 693	21 693
Kulåssentret Blå kors 16 leiligheter	1 711 000	1 711 000
Sandesundsveien 39 1 a 250.-	250	250
Lindenesgate 43 3 a 500.-	1 500	1 500
O.Haraldsonsgt. 42 b 1 a 4000,-	4 000	4 000
Sandesundsveien 39 1 a 3200.-	3 200	3 200
Hurdalsenteret 1 a 5000.-	5 000	5 000
Peer Gyntveien 34 leilighet nr. 19	25 000	25 000
Herreperveien 6 leiligheter	10 943	10 943
St. Halvards Plass 8 leiligheter	360 000	360 000
Fritjofsgate borettslag 8 leiligheter	600 000	600 000
Jutulveien 1970	36 000	36 000
Fritjofsgate trygdeboliger	420 000	420 000
Halsgate borettslag 8 andeler	800	800
Biblioteksentralen AL	12 300	12 300
Leierett yrkesskolens hybelhus	25 000	25 000
Fasanveien borettslag leil. 29/40	17 964	17 964
Filmparken AS 18655 aksjer à 1,-	18 655	18 655
Østfold Energi AS	10 000 000	10 000 000
Ørebekk SA 3 a kr 135000	405 000	405 000
Greåkerveien 85 AS	0	4 588 799
Borg næring og Eiendom AS	1 945 250	1 945 250
Tune Administrasjonsbygg AS	0	33 700 000
Inspira Eiendom as 10600 a 5.-	53 000	53 000
Høisand Bad AS	130 785	130 785
Skjebergkilens Marina AS	1 300 000	1 300 000
iSarpsborg AS	285 000	285 000
Alarmsentralen Øst AS	1 097 040	1 097 040
Østfoldforskning AS	100 000	100 000
Nygårdshaugen barnehage 5 a 3000.-	15 000	15 000
Andeler i SOBBL	50 000	50 000
Solheimåsen vannverk	26 000	26 000
Ingedal vannverk 3 a 1500.-	4 500	4 500
Skjeberg vannverk 5 a 5000.-	50 000	50 000

I samsvar med § 8 i forskrift om årsregnskap for kommuner verdsettes anleggsmidler til opprinnelig anskaffelseskost. Det foretas nedskrivning til virkelig verdi ved eventuelle vedfall som ikke forventes å være forbigående.

Note 5.2 - Endringer aksjer og andeler

1. Greåkerveien 85 AS er likvidert i 2017, og selskapet er slettet fra Enhetsregisteret.

Det vises til sak 65/16 i Bystyret.

Den bokførte verdien av aksjene er nedskrevet mot kapitalkonto.

2. Tune Administrasjonsbygg AS er likvidert, og selskapet er slettet fra Enhetsregisteret.

Det vises til sak 35/15 i Bystyret.

Den bokførte verdien av aksjene er nedskrevet mot kapitalkonto.

Note 6.1 Avsetninger og bruk av avsetninger

Tekst	2017	2016	2015
Avsetninger	172 590 142	145 477 320	35 776 761
Bruk av avsetninger	-106 109 511	-101 307 869	-90 070 511
Netto avsetning	66 480 631	44 169 451	-54 293 750

Note 6.2 Avsetning til og bruk av fond

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017
Disposisjonsfond:			
Disposisjonsfond pr. 01.01.17	194 618 446		
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1A driftsregnskap	140 268 517	140 218 517	22 250 000
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B driftsregnskap	209 000	0	0
Bruk av disposisjonsfond i investeringsregnskap	-17 957 442	-18 433 000	-2 033 000
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1A driftsregnskap	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B driftsregnskap	-32 175 367	-12 042 834	-1 971 000
Disposisjonsfond pr. 31.12.17	284 963 154		
Ubundne investeringsfond:			
Ubundne investeringsfond pr. 01.01.17	36 905 061		
Avsatt til ubundne investeringsfond i investeringsregnskap	220 000	3 000 000	0
Bruk av ubundne investeringsfond i investeringsregnskap	-18 226 557	-18 447 959	-14 200 000
Ubundne investeringsfond pr. 31.12.17	18 898 504		
Bundne investeringsfond:			
Bundne investeringfond 01.01.17	2 610 401		
Avsatt til bundne investeringsfond i investeringsregnskap	654 918		
Bruk av bundne investeringsfond i investeringsregnskap	-220 000		
Bundne investeringsfond pr. 31.12.17	3 045 319		
Bundne driftsfond:			
Bundne driftsfond pr. 01.01.17	79 754 187		
Avsatt til bundne driftsfond i skjema 1A driftsregnskap	134 754		
Avsatt til bundne driftsfond i skjema 1B driftsregnskap	31 102 953		
Bruk av bundne driftsfond i investeringsregnskap	0		
Bruk av bundne driftsfond i skjema 1A driftsregnskap	0		
Bruk av bundne driftsfond i skjema 1B driftsregnskap	-37 530 145		
Bundne driftsfond pr. 31.12.17	73 461 749		
Samlet avsetning for alle fondstyper	172 590 142		
Samlet bruk av avsetning for alle fondstyper	-106 109 511		
Netto avsetning	66 480 631		

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017
Overført fra drift til investering i skjema 1A driftsregnskap	8 206	340 000	0
Overført fra drift til investering i skjema 1B driftsregnskap	0	0	0

Bundne fond

	Regnskap 2017
Selvkostfond pr. 01.01.17	12 188 674
Netto avsetning selvkostfond	1 422 165
Selvkostfond pr. 31.12.17	13 610 839
Gavefond pr. 01.01.17	4 113 044,10
Netto avsetning gavefond	-125 401,21
Gavefond pr. 31.12.17	3 987 642,89

Note 7 – Kapitalkonto

		Balanse 01.01.2017	603 900 810
Salg av fast eiendom	14 459 799	Aktivering av fast eiendom og anlegg	399 158 503
Salg av maskiner/transportmidler	221 050	Aktivering av maskiner og transportmidler	44 277 344
Avskrivninger bygg og anlegg	150 301 774	Kjøp av aksjer og andeler	10 978 598
Avskrivning av utstyr, maskiner	50 066 647	Sosiale utlån	1 586 782
Nedskrivning av aksjer og andeler	38 288 799	KLP fellesordning og sykepleiere	295 076 909
Nedskrivning av bygg og anlegg		Retting av tidligere års feil - aksjer	
Salg av aksjer og andeler		Utlån formidlingslån	169 179 150
Avdrag sosiale lån	1 323 233	Avdrag eksterne lån	473 970 260
Tap sosiale utlån	562 871		
Avdrag og innfrielse formidlingslån	86 502 587		
Tap på formidlingslån			
Bruk av midler formidlingslån	168 277 113		
Bruk av eksterne lån	397 227 234		
KLP fellesordning og sykepleiere	205 604 936		
Balanse 31.12.2017	885 292 315		
Sum	1 998 128 356	Sum	1 998 128 356

Sarpsborg, 23.03.2018

Unni Skaar
Rådmann

Hilde Lind
Økonomisjef

Øvrige noter i henhold til god kommunal regnskapsskikk (KRS 6)

Note 8 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Regnskapet er utarbeidet i henhold til Kommunelovens § 48 2. ledd, Forskrift om årsregnskap for kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk slik dette fremgår av lov, forskrift og kommunale regnskapsstandarder (KRS).

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som disponeres for året, og anvendelsen av midlene. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.

Tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for interne finansieringstransaksjoner.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter og inntekter ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet. Justering i henhold til eksakt beløp foretas i det påfølgende regnskapsår.

Virkingen av endringer i regnskapsprinsipper i 2008 og senere som påvirker arbeidskapitalen er ført direkte mot konto for prinsippendringer.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Alle andre eiendeler er omløpsmidler. Anleggsmidler består av varige driftsmidler, finansielle anleggsmidler og immaterielle eiendeler.

Kontanter, bankinnskudd, markedsbaserte verdipapirer og fordringer knyttet til kommunens vare og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Normalt vil fordringene forfalle innen ett år. Markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje med sikte på videresalg og omsettes på børs eller i et regulert marked, samt har god likviditet og eierspredning, klassifiseres alltid som omløpsmidler. Unntak gjelder for obligasjoner som bystyret på forhånd har bestemt skal holdes til forfall. Investering i aksjer, andeler, obligasjoner og utlån med løpetid utover ett år som ikke er finansielt motivert er klassifisert som anleggsmidler.

KRS nr 4 inneholder regler for avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Hovedregelen er at utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved tidspunktet for anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå anses som vedlikehold og utgiftsføres i driftsregnskapet.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i Kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån, jf. Kommunelovens § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi. Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Investering i anleggsmidler aktiveres fortløpende i balansen det året investeringen er foretatt. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet eller tatt i bruk av virksomheten. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, er avskrevet med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning og varierer fra 5 til 50 år avhengig av beregnet levetid for anleggsmiddelet.

Kommuner og fylkeskommuner kan legge til grunn en kortere avskrivningsperiode for det enkelte anleggsmiddel, dersom det er åpenbart at den økonomiske levetiden til anleggsmiddelet er kortere enn de fastsatte avskrivningsperiodene.

Anleggsmidler som er solgt er nedskrevet til 0 i salgsåret. Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen. Nedskrivningen er reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Avgrensning mellom drift og investering er gjort i henhold til KRS 4. Som investering regnes:

- a) Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk (> 3 år), og som er av vesentlig verdi (> kr 100 000).
- b) Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

I tilfeller der kommuner har utgifter til utbedring av bygg og anlegg i forbindelse med offentlige brannpålegg og HMS-forskrifter er alle bygg/anlegg ansett som en vurderingsenhet. Arbeid på/utgifter til bygg/anlegg som er fullt avskrevet er ført som investering.

Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

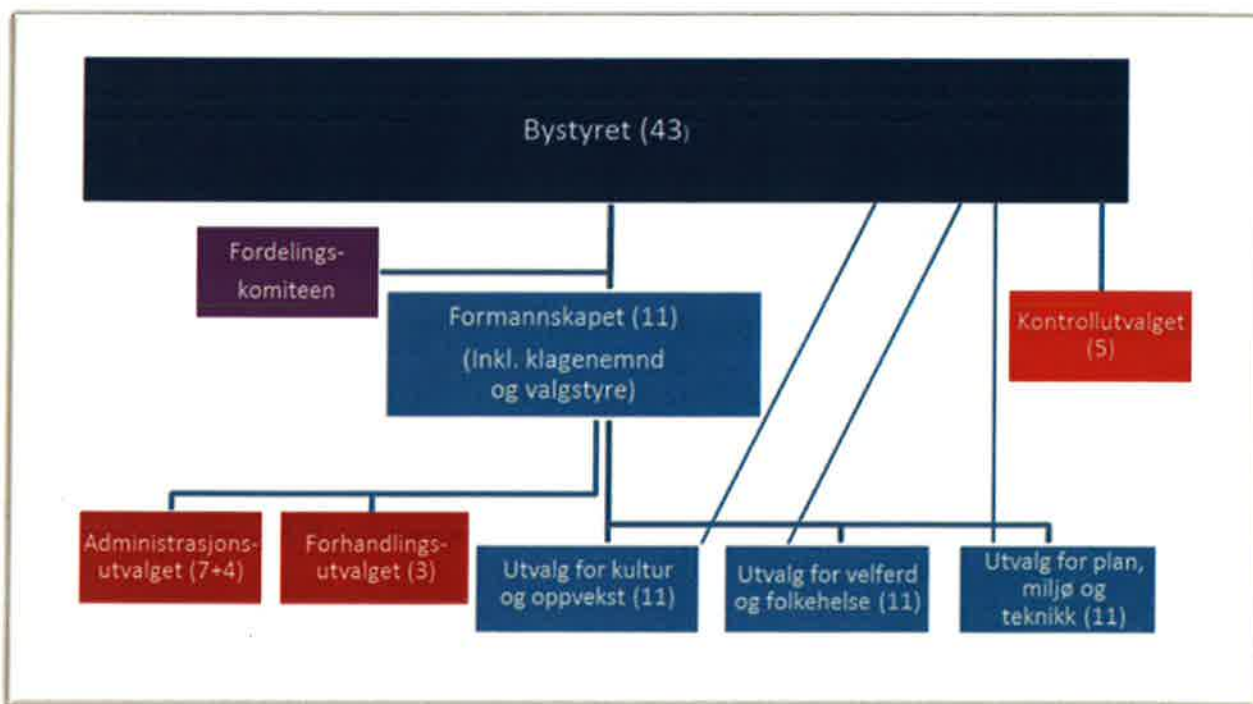
Innenfor betalte tjenester hvor selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet februar 2014, rundskriv H-3-14. Jfr. note 17.

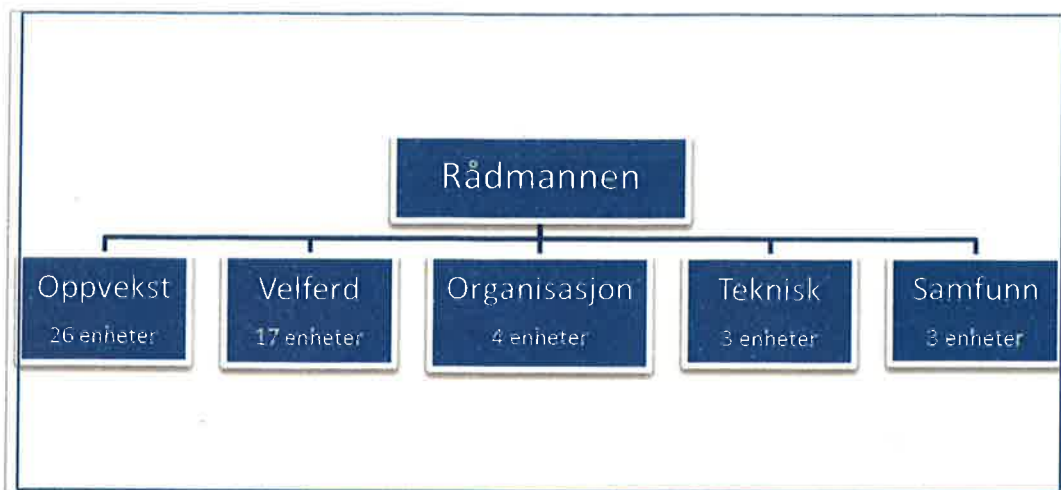
For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

Merverdiavgiftsplikt og merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet kreves merverdiavgiftskompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner m.m. All merverdiavgift knyttet til anskaffelser over driftsbudsjettet inntektsføres på det budsjettansvar hvor anskaffelsen er utgiftsført. All merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer er ført til inntekt i investeringsregnskapet på funksjon 850.

Note 9 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.

Kommunen har eierskap i følgende aksjeselskap, interkommunale selskap, kommunale foretak m.m. som i varierende grad utfører tjenester for kommunen og/eller hvor eierskapet er historisk eller strategisk betinget:

Interkommunale selskaper:

Borg Havn IKS
 Driftsassistansen i Østfold IKS
 Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS
 Østfold Kommunerevisjon IKS

Aksjeselskaper:

Alarmsentral Brann Øst AS
 AS Høisand Bad
 Borg Næring og eiendom AS
 Inspiria eiendom AS
 Sarpsborg ASVO AS
 iSarpsborg AS
 Skjebergkilens Marina AS
 Østfold Energi AS
 Østfoldforskning AS
 Filmparken AS

Annet:

KLP (gjensidig selskap)
 Guldkorn SA
 Ørebekk SA
 Østfold Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning
 Østfold kontrollutvalgssekretariat

Note 10 (KRS) – Vesentlige poster

Ressurskrevende tjenester

Det statlige tilskuddet til ressurskrevende tjenester for 2017 er estimert til 60 millioner kroner. Beløpet er ført til inntekt i driftsregnskapet på ansvar 820. Det endelige kravet overfor staten foreligger først etter at regnskapet for 2017 er avsluttet. Avviket mellom estimat og faktisk utbetaling vil bli inntekts-/utgiftsført i 2018.

Tap på formidlingslån

Tap på formidlingslån utgjorde i 2017 31.830 kr.

Note 11 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner

Investeringsregnskapet

Manglende finansiering

Prosjekter med merforbruk og prosjekter med manglende bevilgning/finansiering i investeringsregnskapet er finansiert ved bruk av ubrukte lånemidler tilhørende andre prosjekter.

Momskompensasjon

Momskompensasjon knyttet til investeringer i 2017 utgjør 54,6 millioner kroner. Beløpet er i sin helhet benyttet som finansieringskilde i investeringsregnskapet.

Inntekter

Inntekter utover budsjettet i investeringsregnskapet på til sammen 35,8 millioner kroner er benyttet som finansieringskilde istedenfor lånemidler. Det vil bli foreslått i sak om årsregnskapet 2017 at ubrukte lånemidlene på 35,8 millioner kroner blir brukt til ekstraordinære avdrag på lån i 2018.

Driftsregnskapet

Bruk av disposisjonsfond

Bruk av disposisjonsfond i 2017 utgjorde 18,5 millioner kroner mer enn budsjettet. Dette skyldes inntektsføring av enhetens overskuddsfond med til sammen 22,3 millioner kroner i forbindelse med merforbruk. Dette er i henhold til reglement for overføring av over- og underskudd.

Note 12 (KRS) – Anleggsmidler

	EDB-utstyr, kontor-maskiner	Anleggs-maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Ikke avskrivbare anleggsmidler	SUM
Anskaffelseskost 01.01	237 986 799	417 407 348	654 725 936	3 349 988 762	1 562 243 082	309 863 708	6 532 215 636
Årets tilgang	17 213 006	27 064 339	45 236 232	273 873 443	34 422 256	45 626 572	443 435 848
Årets avgang	0	221 050	0	6 001 743	0	8 458 056	14 680 849
Anskaffelseskost 31.12	255 199 805	444 250 637	699 962 168	3 617 860 463	1 596 665 339	347 032 224	6 960 970 634
Akk. avskrivninger 31.12	204 624 592	236 849 462	255 424 390	1 091 536 982	328 401 229	0	2 116 836 654
Netto akk. og rev.nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Nedskr. 31.12	0	0	0	0	0	0	0
Bokført verdi pr. 31.12	50 575 213	207 401 175	444 537 779	2 526 323 481	1 268 264 110	347 032 224	4 844 133 981
Årets avskrivninger	16 720 140	32 366 259	29 695 449	87 573 397	34 013 176	0	200 368 421
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Årets reverserte nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Økonomisk levetid	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år	-	
Avskrivningsplan	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	-	

Oversikt over salg av anleggsmidler 2017	Salgssum 2017	Deaktivering	Budsjett
Olympia Millenium objekt 010241	-30 000	0	0
Sum art 065000 Avgiftpliktig varesalg	-30 000	0	0
Biler	-316 711	-221 050	-610 730
Sum art 066000 Salg av løsøre, avgiftsfritt	-316 711	-221 050	-610 730
Roald Amundsensgate 56	-2 973 025	-671 964	0
Krokstien 5 leil 2	-1 228 556	-149 940	0
Brusemyrtoppen 26	-1 579 200	-1	0
Kulåsgt 17 leil 412 Borgvold bosenter	-792 535	-366 660	0
Kulåsgt 17 leil 121/210 Borgvold bosenter	-770 549	-669 601	0
Ringgata 19 prestebolig	-4 188 151	-4 143 577	0
Sum art 067000 Salg av bebygde eiendommer	-11 532 016	-6 001 743	0
Dalveien 114 leil 17 (art 067000) ¹⁾	-928 517	-174 527	0
Kampenes/Holteskogen 1051/6	0	0	-714 107
Kløvningsten B14,B15,B16	0	0	-794 037
Kløvningsten B3	-16 081 523	-3 530 504	-9 000 000
Rudskogen makebytteavtale	-2 039 138	-4 047 424	0
Makebytteavtale Sarpsborg	0	0	-5 300 000
Gnr 2062 Bnr 32 fnr 50 Tunevannet	-89 450	-705 601	
Salg av tomter som ikke finnes i anleggsmodul	-2 374 343	0	-15 000 000
Sum art 067010 Salg av tomter	-21 512 971	-8 458 056	-30 808 144

1) Dalveien 114 leil.117 salgsinntektene er ført på art 067000, registrert i anleggsmodulen i gruppe ikke avskrivbare anleggsmidler

Note 13 (KRS) – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Aktivaklasse	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Periodens resultatførte verdiendring	Balanseført verdi
Aksjer og andeler:				
Pengemarkedsfond	220 081 972	220 464 745	3 577 521	220 464 745
Obligasjonsfond	91 383 174	93 170 204	1 787 030	93 170 204
Total	311 465 146	313 634 949	5 364 551	313 634 949

Plasseringsporteføljens sammensetning er innenfor de rammer for risiko m.m. som følger av kommunens finansreglement.

Note 14 (KRS) Del 1 - Gjeldsforpliktelse - Investeringslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Rentetype	Rente
Kommunalbanken	520 963 840	09.08.2029	Nibor	1,35 %
Kommunalbanken	250 135 077	12.03.2029	Nibor	1,41 %
Kommunalbanken	341 767 000	10.01.2047	Nibor	1,39 %
Sertifikatlån	383 000 000	02.03.2018	Nibor	1,296 %
Sertifikatlån	318 800 000	02.02.2018	Nibor	1,29 %
Sertifikatlån	354 470 000	11.09.2018	Nibor	1,05 %
Obligasjonslån	582 279 000	22.10.2018	Nibor	1,28 %
Obligasjonslån	563 320 000	21.01.2020	Nibor	1,16 %
Sum lån	3 314 734 917			

Alle lån løper med flytende rente. Sarpsborg kommune har bundet renten på deler av låneporteføljen ved bruk av rentebytteavtaler. Dette er gjort for å ha mest mulig forutsigbare renteutgifter for gjeldsporteføljen. Strategi for fordeling mellom fast og flytende rente fremgår av finansreglementet for Sarpsborg kommune. Sarpsborg kommune har i løpet av 2017 ikke hatt problemer med å få finansiert sine investeringer. Låneporteføljen er innenfor de rammer som følger av finansreglementet for Sarpsborg kommune.

Note 14 (KRS) Del 2 – Gjeldsforpliktelser – Formidlingslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Type lån	Rentetype	Rente
Husbanken	135 648 916	01.04.2032	Startlån	Fast	1,304 %
Husbanken	804 007	01.05.2021	Særvilkår	Fast	0,304 %
Husbanken	76 623 209	01.04.2033	Startlån	Fast	2,869 %
Husbanken	91 601 463	01.04.2038	Startlån	Fast	1,306 %
Husbanken	79 508 172	01.10.2043	Startlån	Fast	1,306 %
Husbanken	5 918 756	01.12.2044	Startlån	Flytende	1,584 %
Husbanken	131 545 200	01.11.2045	Startlån	Flytende	1,584 %
Husbanken	144 055 490	01.11.2046	Startlån	Flytende	1,584 %
Husbanken	157 923 620	01.04.2047	Startlån	Flytende	1,584 %
Sum lån	823 628 833				

Note 14 (KRS) Del 3 – Gjeldsforpliktelser – Rentebytteavtaler

Motpart	Hovedstol pr. 31.12.2016	Startdato	Forfallsdato	Sarpsborg kommune betaler	Motparten betaler
Nordea	135 000 000	26.07.2011	26.07.2021	4,51 %	3 mnd. Nibor
Nordea	675 000 000	04.01.2016	04.01.2021	5 års swaprente + 0,50 %	3 mnd. Nibor + 1,18 %
DNB	200 000 000	16.11.2009	16.12.2019	4,485 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2018	3,665 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2019	3,775 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2015	18.05.2021	4,55 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2016	18.05.2021	4,63 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	650 000 000	01.02.2012	01.02.2025	3,65 %	3 mnd. Nibor
Sum	2 860 000 000				

Note 14 (KRS) Del 4 - Beregning av minste tillatte avdrag

Sum lån 01.01.2017	4 110 567 010
Fomidlingslån - Husbanken 01.01.2017	748 574 465
Lån med i vekting	3 361 992 545
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2017	4 615 747 404
Ikke avskrivbare anleggsmidler 01.01.2017	309 863 708
Sum bokført verdi anleggsmidler	4 305 883 696
Sum årets avskrivninger	200 368 421

Kontrollgrense/minste tillatte avdrag:			
3 361 992 545			
sum langs gjeld	*	200 368 421	156 445 735
		årets avskrivninger	
4 305 883 696			
sum bokført verdi anleggsmidler			

	Regnskap	Kontrollgrense	Justert budsjett	Awik kontrollgr - regnskap
Avdrag 2017	156 445 735	156 445 735	156 311 000	0

Note 15 (KRS) - Rentesykring

Risiko som sikres

Renterisiko

Type sikring

Kontantstrømsikring

Sikringsobjekt

Kommunens samlede gjeldsportefølje for investeringslån hvor kommunen betaler flytende Nibor 3 måneder eller flytende rente med tilsvarende fiksingsrisiko.

Långiver	Hovedstol	Forfall	Rentetype	Rente
Kommunalbanken	520 963 840	09.08.2029	Nibor	1,35 %
Kommunalbanken	250 135 077	12.03.2029	Nibor	1,41 %
Kommunalbanken	341 767 000	10.01.2047	Nibor	1,39 %
Sertifikatlån	383 000 000	02.03.2018	Nibor	1,296 %
Sertifikatlån	318 800 000	02.02.2018	Nibor	1,29 %
Sertifikatlån	354 470 000	11.09.2018	Nibor	1,05 %
Obligasjonslån	582 279 000	22.10.2018	Nibor	1,28 %
Obligasjonslån	563 320 000	21.01.2020	Nibor	1,16 %
Sum lån	3 314 734 917			

Sikringsinstrument

Kommunens samlede portefølje av rentebytteavtaler.

Motpart	Hovedstol pr. 31.12.2016	Startdato	Forfallsdato	Sarpsborg kommune betaler	Motparten betaler
Nordea	135 000 000	26.07.2011	26.07.2021	4,51 %	3 mnd. Nibor
Nordea	675 000 000	04.01.2016	04.01.2021	5 års swaprente + 0,50 %	3 mnd. Nibor + 1,18 %
DNB	200 000 000	16.11.2009	16.12.2019	4,485 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2018	3,665 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2019	3,775 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2015	18.05.2021	4,55 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2016	18.05.2021	4,63 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	650 000 000	01.02.2012	01.02.2025	3,65 %	3 mnd. Nibor
Sum	2 860 000 000				

Formålet med sikringen

Sarpsborg kommune har per 31.12.17 stor grad av rentesikring på sine investeringslån. Formålet med rentesikring er forutsigbare årlige rentekostnader. Sikringen samsvarer med rentesikringsstrategi i Finansreglementet som gjaldt frem til 06.11.2014. Bystyret vedtok i november 2014 et nytt rentestyringsprinsipp. Prinsippet går ut på at kommunen i fremtiden skal ta større egenrisiko i forvaltningen av sin investeringsgjeld ved at en større andel av gjelden har flytende rente. Samtidig skal det bygges opp et buffer rentefond for bedre å tåle svingninger i markedsrenten. En stor andel av kommunens lånegjeld er i dag bundet til fast rente gjennom rentebytteavtaler. Avtalene er av ulik størrelse, har ulike betingelser og ulik løpetid. I praksis vil det ta flere år før størstedelen av gjelden er over på flytende rentevilkår. Rentebinding og bruk av sikringsinstrumenter fremgår av pkt. 10.5 i finansreglement for Sarpsborg kommune.

Gjennom bystyrets vedtak på ny rentestrategi skal vektet gjenværende rentebinding på den renteeksponerte delen av kommunens investeringsgjeld beregnet per 31.12 ved siste regnskapsår være mellom 0 og 2 år. Som følge av at kommunen på tidspunktet for endring av reglementet hadde stor grad av rentebinding på sine investeringslån, vil gjennomsnittlig rentebinding på den renteeksponerte delen av kommunens investeringsgjeld i en overgangsperiode på noen år være over 2 år. Tidshorisonten vil være avhengig av fremtidige låneopptak og nedbetaling på eksisterende investeringsgjeld.

Sikringseffektivitet

Sikringseffektiviteten vurderes som høy selv om det foreligger datomessige avvik mellom de enkelte låns og renteswappenes fiksingstidspunkter. Renteswappenes hovedstol

korresponderer med en andel av Nibor-basert gjeld som er antatt å være tilstede i hele renteswappenes løpetid.

Note 16 (KRS) – Vesentlige forpliktelser

Husleiekontrakter

Sarpsborg kommune har leieavtaler med en gjenstående løpetid på 10 år eller mer og uten rett til oppsigelse. Dette gjelder bofellesskapene Kurland, Eplehagen, Thranesgate og Valaskjold. Samlet leiebeløp, vaktmestertjenester og fellesutgifter utgjorde i 2017 ca 20,5 mill. kr.

Oscar Pedersens vei 16 (Norsksenteret), årlig leie kr. 2 600 000,- eks.mva. Uoppsigelig til august 2028. Oscar Pedersens vei 16 (NAV Intro): Leieperioden starter august 2018 årlig leie kr. 900.000,- eks.mva. Uoppsigelig til 2028.

Byggekontrakter

Kommunen har forpliktelser knyttet til byggekontrakter som overstiger de bevilgninger som fremgår av årsbudsjettet. Årsaken er at de årlige bevilgningene til et prosjekt er knyttet til når det forventes at utgiftene påløper, mens kontraktene inngås for hele byggeprosjektet uavhengig av om prosjektet gjennomføres over ett eller flere år.

Note 17 (KRS) – Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester

Kommunen har for regnskapsåret 2017 fulgt de retningslinjer som er anbefalt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet februar 2014, Rundskriv H-3/14.

Oversikten viser at for tjenestene hvor det er vedtatt selvkost så har vannforsyning, avløp, slam og renovasjon pr. 31.12.17 avsatt fondsmidler.

Feiling har et uinndekket underskudd som kan dekkes inn ved framtidige overskudd.

Resultatet for 2017 viser følgende tall:

Alle tall i 1.000 kr	Vann- forsyning	Avløp	Renovasjon	Feiling	Slam	Regulerings- planer	Bygge- og eierseksjonering	Kart og oppmåling
Direkte kostnader	41 645	45 168	43 555	6 065	2 067	12 444	17 043	3 967
Indirekte kostnader	2 903	2 966	3 585	1 629	545	1 909	2 892	1 175
Kapitalkostnader	19 672	30 251	1 907	181				
Sum kostnader	64 220	78 385	49 047	7 875	2 612	14 353	19 935	5 142
Gebyrinntekter	-62 541	-78 220	-39 980	-7 160	-2 406	-1 899	-18 207	-4 374
Andre inntekter	-758	-2 994	-9 174	-231		-1 951	-1 441	-695
Sum inntekter	-63 299	-81 214	-49 154	-7 391	-2 406	-3 850	-19 648	-5 069
Resultat (overdekning)		2 829	107					
Resultat (underdekning)	921			484	206	10 503	287	73
Dekningsgrad i %	98,6	103,6	100,2	93,9	92,1	26,8	98,6	98,6
Selvkostfond pr. 01.01.17	3 969		7 985		234			
Fremførbart underskudd 01.01.17		633		344				
Avsatt til selvkostfond		2 829	107	0				
Bruk av selvkostfond	921			484	206			
Renter tilført selvkostfondet	69	15	159	-12	3			
Selvkostfond pr. 31.12.17	3 117	2 211	8 251		31			
Fremførbart underskudd 31.12.17				840				

Fondsavsetning foretas i 2017 regnskap.

Gjennomsnittrenten som er benyttet ved beregningen for 2017 er 1,98 %.

Note 18 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor

Antall årsverk m.m.

	2015			2016			2017		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Fast ansatte	3 149	745	3 894	3 207	807	4 014	3 264	858	4 122
Andel K/M i %	80,8%	19,2%		79,9%	20,1%		79,2 %	20,8 %	
Årsverk	2 423	668	3 091	2 492	714	3 206	2 586	760	3 346
Andel K/M i %	78,4%	21,6%		77,7%	22,3%		77,3 %	22,7 %	

Lønn, honorar m.v. til rådmann og ordfører

	2017
Lønn, honorar m.v. til rådmann	1 397 978
Lønn, honorar m.v. til ordfører	1 085 159

Godtgjørelse til revisor og utgifter til drift av sekretariat for kontrollutvalget

Sarpsborg kommuner er medeier i Østfold Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer alle revisjonstjenester til kommunen. For 2017 er det utbetalt til sammen kr 3 013 988 i honorar til revisor. Størrelsen på honoraret fastsettes årlig av representantskapet i selskapet innenfor rammen av gjeldende avtale mellom eierkommunene.

I tillegg er det utbetalt kr 354 800 til Østfold Kontrollutvalgssekretariat (ØKUS) for drift av sekretariatfunksjon for kommunens kontrollutvalg.

Note 19 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt

Det er reist søksmål mot kommunen i følgende saker:

- a) Kommunen er saksøkt med erstatningskrav i forbindelse med manglende oppfølging fra barnevernet. Saken faller inn under kommunens ansvarsforsikring med en egenandel på kr. 100 000,- dersom kommunen blir domfelt eller det inngås forlik. Eventuell oppreisningserstatning omfattes ikke av forsikringsordningen.
- b) Kommunen er saksøkt i forbindelse med en oppsigelse. Det er varslet oppreisningskrav, men kravets størrelse er foreløpig ukjent.
- c) Kommunen er prosessvarslet i forhold til et krav om erstatning knyttet til manglende omsorgsovertakelse. Saken faller inn under kommunens ansvarsforsikring med en egenandel på kr. 100 000,- dersom kommunen blir domfelt eller det inngås forlik. Eventuell oppreisningserstatning omfattes ikke av forsikringsordningen.
- d) Avlasterdommen: Ved at avlasterne nå er å regne som arbeidstakere må kommunen blant annet betale arbeidsgiveravgift og feriepengar på lønn i stedet for godtgjøring som det ble gitt tidligere. En beregning vil bli foretatt i løpet av 1. halvår 2018, og det vil bli utbetalt en etterbetaling.
- e) Oslo Tingrett krever at Oslo katolske Bispedømme tilbakebetaler 40,5 mill. kr av statstilskudd som bispedømmet har mottatt for årene 2011 til 2014. Kommunale tilskudd fastsettes med utgangspunkt i det samme medlemsgrunnlaget og det samme regelverket som statlige tilskudd. KS advokatene har på vegne av Sarpsborg og flere andre kommuner bistått kommunen. For Sarpsborg kommune anslås beløpet til å være i underkant av 400.000 kr.

Note 20 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser

Kommunen har ikke gjeldsforpliktelser gjennom kommunale foretak, interkommunale samarbeid m.v. som er en del av kommunen som rettssubjekt og hvor kommunen som følge av dette svarer fullt ut for foretakets gjeld.

For oversikt over kommunens egne gjeldsforpliktelser vises det til note 14.

Note 21 – Større investeringsprosjekter over 10 mill. kr

Pågående store investeringsprosjekter per 31.12.2017	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP -> 2020
Kommuneområde samfunn			
Kultur			
Sarpsborg scene- helhetlig plan fase 2	1 117 352	1 500 000	22 500 000
Kunstsbanen, oppradering av baneanlegg	14 629 484	15 000 000	15 000 000
Sandbakken idrettsarena	29 171 205	25 000 000	60 000 000
Kommuneområde velferd			
Kompetansesenter rus og psykisk helse			
Bofellesskap med bemanning - psykiatrisolger	0	0	35 000 000
Omsorgstjenester			
Rehabilitering og oppgradering av Sarpsborg sykehus	201 015 280	202 000 000	202 000 000
Kruselekka sykehjem	12 459 214	13 000 000	13 000 000
Forebyggende tjenester			
Bolig og omsorg			
Modulbaserte boliger (permanente)	2 758 751	12 000 000	12 000 000
Bodalejordet (12 leiligheter)	20 176 240	20 000 000	23 000 000
Boligsosial handlingsplan	10 339 591	10 000 000	40 000 000
Bovellledning			
12 boliger i bofellesskap Vørn	3 505 253	4 000 000	55 000 000
Kommuneområde oppvekst			
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring for voksne			
Ny sentrums skole, Sandesundveien	293 513 260	293 700 000	293 700 000
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2017-2020	5 269 765	6 000 000	24 000 000
Utredning og utbedring av arbeidsplasser ved skolene	275 604	500 000	20 500 000
Utbedring arbeidsplasser Hafslundsøy	6 185 091	6 000 000	14 500 000
Ny skole vest	26 457 588	27 000 000	277 000 000
Barnehage			
Ny Hafslundsøy barnehage	42 304 071	42 300 000	42 300 000
Ny barnehage sentrum	59 398 838	62 000 000	62 000 000
Ny barnehage Skjoberg	21 068 438	22 036 178	22 036 178
Kommuneområde teknisk			
Park			
Kulås Amfi	19 727 589	20 000 000	20 000 000
Vannledningsnett			
Vannledning Elvestad- Isefoss (Nipa)	541 807	1 000 000	12 000 000
Vannledning Klavestadhaugen (separering)	14 037 772	12 500 000	21 500 000
Vannledning Klavestadhaugen-Sandbakken (separering)	853 272	2 500 000	27 000 000
Ringleiding Elvestad- Hügeveien, Rundkjøring RV111 (Nipa)	2 279 300	7 500 000	12 500 000
Separering Kalabekken	0	0	15 000 000
Separering nedslagsfelt Erevikkbekken (Tunevannet)	0	0	25 000 000
Vannledning rv.109	83 789	400 000	37 900 000
Avløpsnett			
Avløpsledning Elvestad- Isefoss (Nipa)	770 590	1 000 000	12 000 000
Avløpsledning Klavestadhaugen (separering)	14 790 303	14 500 000	23 500 000
Avløpsledning Klavestadhaugen-Sandbakken (separering)	3 058 834	2 500 000	27 000 000
Separering Kalabekken	0	0	15 000 000
Separering nedslagsfelt Erevikkbekken (Tunevannet)	0	0	25 000 000
Avløpsledning rv.109	83 789	400 000	37 900 000
Tekniske installasjoner avløp			
Oppgradering av Alvim renseanlegg	121 118 001	118 000 000	118 000 000
Oppgradering Slambygg 1 (Alvim renseanlegg)	398 619	2 000 000	12 000 000
Samferdsel			
Gågate redusert konsept	28 430 699	25 000 000	25 000 000
Opsund bru gang og sykkelvei	49 195 508	43 000 000	44 000 000
Gang og sykkelvei Hafslundsøy- Opsund	3 682 925	12 500 000	12 500 000
Gang, sykkel og kollektiv sentrum - inkl. Pellygata	3 124 922	4 000 000	11 000 000
Gatelys tiltak	2 971 391	5 300 000	14 400 000
Eiendom			
Oppgradering av administrasjonsbygg	48 774 378	52 000 000	52 000 000
Sarpsborg rådhus, SD-anlegg og ventilasjon	357 843	500 000	12 500 000
Overtagelse av eiendommer fra Borregaard	18 303 165	18 000 000	18 000 000
Opparbeidelse næring- og boligfelt Kløvningsten (B3,B14-16,N1-3)	23 572 819	20 000 000	20 000 000
Regulering og opparbeidelse Tune senter II	296 982	500 000	20 500 000
Arkivdepot for IKA Østfold ved Skjoberg administrasjonsbygg	15 222 046	15 500 000	15 500 000
Regulering / utvikling Yvenåsen	520 686	1 000 000	18 000 000
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	18 039 307	18 500 000	33 500 000
Kirken			
Opparbeidelse av gravlund Hafslund	35 769 231	35 000 000	35 000 000

Note 22 – Skatt

Fra og med 2014 er kommunen skattepliktig for den delen av renovasjon som gjelder næring.

	2017	2016
Årets skattekostnad:		
Betalbar skatt	119 313	207 469
Endring utsatt skatt	-20 404	-41 086
Årets totale skattekostnad	98 909	166 383
Beregning av årets skattegrunnlag:		
Ordinært resultat før skattekostnad	412 120	665 535
Permanente forskjeller	0	0
Endring i midlertidige forskjeller	85 016	164 342
Årets skattegrunnlag	497 136	829 877
Betalbar skatt (24% i 2017, 25% i 2016) av årets skattegrunnlag	119 313	207 469
Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Netto pensjonsforpliktelse	-294 149	-341 315
Anleggsmidler	329 756	461 938
Netto midlertidige forskjeller pr 31.12	35 607	120 623
Utsatt skattefordel (-)/ Utsatt skatt (+)	8 546	30 156

